

ÉLETMENTŐ BŰNÖSÖK.

Írta: DR. GOITEIN SÁNDOR.

1911. február 1-én „Magzatelhajtás” címen írták a lapok: „A rendőrség ma délelőtt letartóztatta Barta Mária harmincéves napszámosleányt, Goda Ádámné huszonöt-éves munkásasszonyt, a nővérét, és Szőke Gyuláné szülésznőt. Barta Mária, aki állandóan vidéken lakik és félig-meddig hülye, évek óta viszonyt folytatott az apjával. A viszonynak most gyümölcse kezdett jelentkezni, mire a leány feljött Pestre. Itt nővére élvezette a szülésznőhöz, aki tiltott műtétet végzett rajta, a rendőrség ezt megtudva, letartóztatta mindhármat és intézkedett, hogy a vidéken lakó állatias apa is mielőbb hasonló sorsra jusson.”

Szóval egy idióta leánynak állatias apjával folytatott viszonyból származó magzat emberré válása kívánatos, ennek megakadályozásáért három emberre börtönbüntetés néz.

Alig múlik el hét, hogy itt vagy amott az éber közegek buzgó fáradozása folytán úgynevezett „tiltott” műtétek miatt egyik vagy másik k ö z t i s z t e l e t b e n álló orvos ne kerülne az osztó igazságszolgáltatás inkább büntetést, mint igazságot osztó kezébe. – Ki hitte volna – mondogatják egymásnak a morál apró kis szentjei, hogy ez az ember büntényre képes. A csodálkozás általános és az illető volt barátai sajnálattal konstatálják, hogy ismét csalódtak egy egyén erkölcsi értékében.

Álljunk meg egy kicsit. A magzatelhajtás – legalább ezidő szerinti büntetőtörvényünk értelmében – bűncselekmény. Elkövetői – akikről itt szólunk – tényleg köztszeteletet élvező és érdemlő egyéniségek. Kérdés, vajjon

tényleg senki se hitte volna, hogy ennek a bűncselekménynek elkövetésére a köztisztelt egyének képesek?

Kétlem. Merem állítani, hogy bizonyos – nem is egyéni, de társadalmi – körülmények közt, minden tisztességes, sőt csakis tisztességes ember moraliter képes és kész ennek a cselekménynek bűnös elkövetője lenni. Moraliter – mondom, mert a büntetési szankció, társadalmi felfogás és egyéb kellemetlenségek nagyobb megfontolásra készítetnek.

Nem akarok az elvetelés összes okaival foglalkozni, nem is vonatkoztatható az összesekre konklúzióm. De nézzük az okoknak a statisztika szerint legnagyobb csoportját: a házasságon kívüli szülés szegénységétől való félelem miatt elkövetett magzatelhajtás eseteit.

Már maga a nők és férfiak számaránya is lehetlenné teszi, hogy minden nő házasságban élhessen, ezerféle más ok pedig szintén kizárja, az emberiség nagy részére a nemi élet „törvényes” formáját. A házasságon kívüli nemi kielégítés tehát ép oly természetes folyamánya az életnek, mint az élet a nemi kielégítésnek. Ha pedig ez így van – egy kis elővigyázatlanúság, a rafinementnek naiv hiánya – megtörtént a baj.

Az a szerencsétlen teremtés, aki lopva, titokban, örökös félelmek és gyötrődések közt szakíthat legerősebb, legemberibb ösztönének egy-két röpké, múltó pillanatot. – egyszerre szembekerül a társadalomnak megsemmisítő előítéletével és remegve látja, hogy a szent közmorál, a maga egészséglapos és homályos ablakú rendszerével mint zárja be előtte összes kapuit, belökve az „elbukottak” kiközösített csoportjába. Társadalmi berendezkedésünk, erkölcsi felfogásunk, félszeg és logikátlan és mindenek felett inhumánus törvénykezésünk egész légióját zúli azoknak a szerencsétleneknek, akiket talán épp a legnagyobb büszkeségük: az anyaság érzete a kétségbeesésbe, gyakran egyenesen a halálba kerget.

Az a minuciózus megkülönböztetés a törvényes és „törvénytelen”, az ártatlan és „elbukott” között pazar könnyelműséggel avatja a morál mártírjaivá azokat, akik balgák voltak a titkolódzásban, ügyetlenek az óvatosságban.

A legkérelhetetlenebb szigorral sújtja az állam és társadalom azokat, akiknek egyetlen vétkük, hogy szeretnek, egyetlen bűnük, hogy engedély nélkül szeretnek.

Vásári kikiáltó módjára invitál az állam: Erre tessék hölgyeim, erre, csak erre! Egymás mellett kapható a kétféle engedély: anyakönyv vagy bárca. Aki szerencsés: en gros vevőt talál, a többi áruljon detailban. Valljuk be, a házasságok nagy része érdekházasság. És mi a különbség prostitúció és érdekházasság közt? A prostituált adagokban méri: az ára változó. Kereslet-kínálat dolga; néha ingyen is adja; úgy is történik, hogy ráfizet. A feleség egyszerre árulja; drágábban méri: eltartás, név, állandó szabadjegye a „tisztességes” társadalomba. Ő sose fizet rá.

És a szerelem?

Erre nincs kádencia. Erről beszélnek, filozofálnak. Talán van, talán nincs. Lehet, hogy ez is fontos tényezője a nemi életnek, vannak akik ezen szeretnék felépítve látni az egészséget, de az állam elfelejtett róla gondoskodni. Nem tudja hova sorolni.

De itt a társadalom. Ugyancsak vásári kikiáltóként igazít útba: Erre emberek, erre, csak erre! Szűk sikátorok, homályos lebujok, elhagyott tájak, rejtett odúk. Erre emberek, erre, csak erre! Vigyázat! Senki ne lássa, senki ne hallja, senki ne tudja. Lábujjhegyen kúszva, bújva, remegve, félve és tolongva, lopva, de rohanva milliók jönnek. Erre, csak erre! Az ösztön vezet fekete homályba. Jönnek a párok. Itt a sötétben, a titkok fenekén pezseg az élet. Milliók érzik, hogy milliók vannak körülöttük, de nem akarják érezni, látják, de szemet hunynak. Itt szabad, itt lehet, a Titkok birodalmában. De aki kimegy, annak vége.

A társadalom csak a felett örökdi, hogy a Titok birodalmában törtétek ne kerüljenek nyilvánosságra. Ami titokban történt, maradjon titokban. Erre tessék, hölgyeim és uraim, erre, csak erre! Francia különlegesség! Elsőrangú minőség! Tessék! Tessék.

Mindenki tudja, mindenki látja, mindenki túri, mert mindenki teszi.

De meddig? Csak addig, amíg titokban marad.

Érdekházasság – erkölcs. Prostitúció – erkölcs.

Titkos szerelem – erkölcs. Óvszerek – erkölcs.

Erkölcstelenség csak egy van: a nyílt, a tiszta, a szabad szerelem.

Hol látják szívesen a leány anyát és a fattyúnak ki a védelmezője? Seholy, senki.

Messzire vezető, ha e cikkeske keretében azokra a régi, közismert nótákra hangolnék, hogy törvényes – törvénytelen, házasság – szabad szerelem, mind-mind csak keret, sallang, kosztüm az Élet nagy álarcosbálján.

Azt sem akarom fejtegetni, hogy a magzatelhajtás tulajdonképpen nem is lehet bűncselekmény, mert az embrió még nem ember, hanem az anyatestnek alkatrésze és az elvetélést nem szabadna büntetni, mert a saját testével rendelkezik csupán, aki a magzatát elhajtja. Mindez messze és ugyancsak taposott utakra vezetne.

De visszatérek kiindulásomhoz.

Egy nő, aki se nem feleség, se nem örömléány, egy önfeledt vagy öntudatos pillanatban nem tudott, vagy nem akart fiatalsága parancsoló ösztönének ellenállni és – anyává lett. A baj nem ott kezdődik, ahol a cselekmény, hanem ott, ahol az eredmény mutatkozik. A tett nem számít, a társadalom csak az eredményt bünteti.

Az a fiatal leány, aki éppen csak hogy belekóstolt az életbe: tanácstalanul fetreng kétségbeesésében. Úgy tanulta, hogy extra társadalom, non est vita és arra is rájött, hogy a leány-anyának intra sincsen helye. Két út közül választhat csupán: a halál (morális vagy tényleges igazán egyre megy) vagy az eredmény eltüntetése.

Erre kell az orvos: az egyetlen bizalmas, az utolsó hajsza, a végső reménység.

Egy jövődöbeli, kétes, még meg nem levő és mindenképpen nyomorúságos és egy létező, egészséges, viruló és létezni akaró élet között kell választania.

Ölni vagy ölni: ez az orvos dilemmája.

Megölni egy valamit, ami még nincs, vagy a halálba lökni valakit, aki már van. Életre engedni, aki talán élni sem fog vagy nem akar, vagy halálba taszítani, aki sír, könyörög és fiatalsága egész erejével ragaszkodik az élethez.

Ismét kérdem: ennek a bűncselekménynek elköve-

tésére tisztességes embert tényleg nem tartunk képesnek?
A dilemma tényleg oly nehéz?

Nem. Ha látjuk, hogy a gyermekétől való szabadulás vágyának soha sem az anyai szeretet hiánya, a kényelem, a hiúság, a felnevelés fáradságától és költségeitől való félelem az oka, hanem mindig és egyedül az a mások által mesterségesen szuggerált szégyenérzet és megvetés és amikor látjuk, hogy a társadalom kényszeríti az erkölcsi pressziók összes eszközeivel eme bűncselekmény elkövetésére azokat, akik talán a legjobb anyák, a legszeretőbb nevelői lennének gyermekeiknek, – akkor igenis meg tudjuk érteni, hogy miért vannak oly sokan, akik a törvény eme tiltó rendelkezései ellen vétnek.

A társadalom intézi a halálos támadást az anya ellen és nem az anya az oka, ha az eredmény az aberratio ictus folytán más objektumon, a magzaton áll be.

A társadalom riad rá áldozataira: ölj, vagy halj! Vannak, akik szemébe kacagnak és azt felelik: élek és nem ölök. Ezek az úgynevezett „elbukottak”, akik elől a szalonok ajtai a morál kulcsával zárulnak be. Társadalmilag ezek is halottak. A többi öngyilkos lesz.

Ki csodálkozik ilyen körülmények közt, ha olyanok is akadnak, akik a titkos élvezet titkos gyümölcsét titokban óhajtják tartani, ha mindjárt „bűncselekmény” árán is? Hisz ez a „bűncselekmény” maga az élet, a továbbélés gyönyöreit jelenti számunkra: a végszükségnek törvényileg is biztosított joga.

Ha azt látjuk, hogy ezek az öngyilkosjelöltek, az akaratukon kívül anyává lett anyák, mielőtt kétségbeesésük utolsó útjára mennének, az élet ajtajának küszöbéről megegyeszer segítségért könyörögnek azoknál, akik erre mesterségüknél fogva a leghivatottabbak; akkor, ha azt látjuk, hogy valaki könyörületességből megmenti őket a pusztulástól – ha mindjárt bűncselekmény (?) árán is – nem szabad oly könnyelműen gyilkost kiáltanunk, nem szabad elfelejtenünk, hogy a tettes életmentő is.

Hiszen ha a társadalom elhinné, hogy a törvénytelen gyermek is ép oly ember, mint a többi; ha elismerné, hogy anyának lenni nem szégyen akkor sem, ha nem a házasság a gyermek keresztapja; ha a gyermekétől szabadulni akarás nem tisztán a szégyenérzet, hanem a hiúság vagy más érdek folyománya volna, akkor a magzatelhajtásnak – ha mindjárt észszerűtlen – törvényével szemben is, az engedetlenség büntetése jogos és méltányos lenne.

De amikor azt látjuk, hogy a magzatelhajtásban tettes a társadalom gyilkos morálja elől ment meg egy életet, akkor lehetetlen igazságosnak tartanunk azt az ítéletet, amely ezeket az életmentő bűnösöket sújtja, akik két életet mentettek meg anélkül, hogy tulajdonképpen csak az egyik ellen is vétettek volna.
